

MARIA AALTO

Viiimeinen arabeski

AKU LAGERLUND TUTKII

DOCENDO

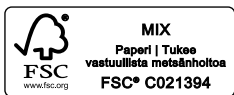
MARIA AALTO

Viiimeinen

arabeski

AKU LAGERLUND TUTKII

DOCENDO

Kirjan alussa oleva sitaatti on Lea Pyykön suomentamasta
Leo Tolstoin romaanista *Anna Karenina* (2010, Karisto).

Ensimmäinen painos

Copyright © Maria Aalto ja Docendo 2026

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kansi Justine Florio / Taittopalvelu Yliveto Oy

Taitto Noora Ohvo

ISBN 978-952-850-718-5

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@docendo.fi

Hän luuli että tuntee minut. Mutta hän tunsi minua yhtiä vähän kuin kukaan koko maailmassa tuntee minua. Minä en itsekään tunne.

Leo Tolstoi, *Anna Karenina*, suomennos Lea Pyykkö

Alkusoitto

Puheensorina kantautui alemmista kerroksista hänen huoneeseensa. Hän ei voinut enää lähteä. Jos hän tekisi niin, hänen pitäisi kulkea vieraiden läpi alakerran narikkaan ja selitellä, minne oli menossa. Miksi nyt, kun juhlat olivat vasta alussa? Hän ei voinut vedota heikotukseen, koska kukaan ei tiennyt vielä raskaudesta, eikä hän halunnut kertoa.

Ehkä hän jäisi vain tänne ja kuljettaisi katsettaan huoneen kullankeltaisissa tapeteissa. Olisi ystävänsä talon yläkerrassa juhlien loppuun asti ja nauttisi siitä, että sai kerrankin olla yksin. Ilman epäileväistä katsetta, ilman sääntöjä ja utelua siitä, mitä oli kenenkin kanssa puhunut. Välillä hänestä tuntui, että maailma oli kutistunut. Hän ei ollut enää itsenäinen yksilö, vaan katseiden ja kysymysten kohde, jolla ei ollut omaa reviiiriä. Hänellä oli vain tämä huone ja hänen vatsassaan kasva-va elämä, jota hän ei halunnut antaa valvonnan ja vaatimusten alaiseksi.

Hän huokaisi ja katsoi peiliin. Hän oli edelleen kaunis, aivan kuin hedelmöittyminen olisi tehnyt hänestä vielä kukoistavamman. Jos hän astuisi saliin, hän olisi eittämättä illan kuningatar.

Oveen koputettiin, ystävä astui sisään.

– Tulisit nyt.

1.

Odottelimme Sirkkan kanssa rouva Rydmania tanssikoulu Pirouetten salissa. Ilmassa leijaili vaimea puheensorina, mutta emme uskaltaneet jutella vapautuneesti. Koulun omistaja, ankara ja pisteliäs rouva Rydman sai minut ja Sirkkan varomaan itseämme. Tunteja säästävä arka pianisti Klaus Kaapro oli jo paikalla. Hän toimi myös tanssikoulun vahtimestarina ja jännitti rouvaa yhtä paljon kuin me oppilaat. Tunneilla Rydman komenteli häntä kuin koiraa. *Ei noin, surkeaa, hae minulle kahvia, vauhtia.*

Askeleet lähestyivät salin ovea. Klaus suoristi salamanopeasti ryhtinsä, ja puhe lakkasi kuin veitsellä leikaten. Vatsaani nipisti, ja kehoni jännittyi. Ovi aukesi, nopea liike sai minut kavahtamaan, pari päätä kääntyi.

– Mitä sinä taas säpsyt? Sirkka kuiskasi.

– Äh, pelästyin vain kolahdusta.

Helpotukseksemme tulija ei ollutkaan rouva Rydman. Vera Viherlehto asteli peilin eteen kermanvaaleassa neuleessa, hiihtohousuissa ja kapeakärkisissä viininpunaisissa mokkaapikkaissa. Veralla oli aurinkolasit, vaikka syysilta oli hämärä. Hän riisui ne ja räpytteli silmiään. Lokakuu oli jo pitkällä, mutta Veran iho oli edelleen syvän päivettynyt. Ehkä hän oli ollut juuri Etelä-Euroopassa, minun oli

helppo kuvitella hänen kaltaisensa elegantti tummaverikkö Monacon ja Rivieran seurapiireihin.

– Hyvää iltaa, hän tervehti hymyillen ja kuljetti katsetaan ryhmän läpi. – Minä ohjaan teitä tänään, koska rouva Rydman on vilustunut. Katson rouvan muistikirjasta, mitä olette tehneet viimeksi. Pieni hetki.

Vastasimme ujosti tervehdykseen. Vera siirtyi pianon luo, jonka kannen päällä muistikirja oli. Hän liikkui pehmeämmin kuin rouva, joka hakkasi kantojaan ja äkseerasi kuin olisimme olleet Kansallisoopperan balettikoulussa. Rydman oli kuulemma tehnyt siellä pitkän uran tanssijana ja opettajana, mutta pahojen kielien mukaan hän ei ollut lähtenyt Kansallisoopperasta sopuisasti. Olin huomannut, että rouvalla oli tapana katsella salin ikkunoista kadulle ja mutista itseksensä. Irvileuat sanoivat, että hän manasi kirousta baletin johdolle, kun nämä kävelivät Bulevardia pitkin Aleksanterin teatterille. Minun oli vaikea uskoa moisia huhuja. Rydmanilla oli sentään oma tilava tanssitali, joka oli rakennettu asuintalon vinttikerrokseen. Se oli melkoista ylellisyyttä, kun kaikilla helsinkiläisillä ei ollut edes omaa asuntoa.

Vera Viherlehto oli yksi syy, miksi Sirkka ja minä jatkoimme tunneilla käymistä, vaikka olimme todenneet nopeasti, että aikuisbaletin aloittaminen tässä koulussa oli ollut virhe. Vera opetti Pirouetessa satunnaisesti, mutta asiantuntevin ottein. Hän oli meitä vain muutaman vuoden vanhempi, mutta hänellä oli maagista, lempeää auktoriteettia. Vera oli rauhallinen ja vakava, ja hänen tunneillaan tunsin pääseväni balettiin sisälle, ainakin sen liepeille. Tuntien välissä hän istuskeli aulassa tanssitalin ulkopuolella ja luki Sartrea, Proustia ja Joycea. Vera oli selvästi matkustellut paljon, sillä hän äänsi säveltäjien ja teosten nimet

erinomaisesti. En voinut olla vertaamatta häntä tässäkin rouva Rydmaniin, joka puhui hassun kuuloisesti *Mozhaartista* ja *Roshiinista*.

– Vielä hieman kärsivällisyyttä, katsomme, että nuotit ovat kunnossa, Vera hymyili ja kääntyi Klausin puoleen. Veran ystävällisyys sai miehen hämilleen, ja tämä uskalsi hädin tuskin katsoa häntä.

– No niin, hiomme tänään arabeskien linjauksia. Klaus, onko Erik Satie teille tuttu? Onnistuuko ensimmäinen *Gymnopédie*?

– Toki.

– Hienoa. Odottakaas, minä vaihdan vielä tossut.

Vera kaivoi laukustaan samanlaiset ihonväriset kangastossut kuin meillä oli ja riisui saapikkaansa. Harrastelijoiden tunnilla ei tanssittu kovakärkisillä pointe-kengillä.

– Aloitetaan ensimmäisellä arabeskilla. Näytän jokaiselle erikseen, miten linjausta tulisi korjata. Voitte pitää aluksi oikealla kädellä barresta kiinni, mutta nostakaa vasen käsi olkapään tasoon, näin.

Vera kääri neuleensa hihat, otti alkuasennon salin edessä ja alkoi käydä riviämme läpi. Rydman ei vaivautunut juurikaan näyttämään esimerkkiä, tosin vanhasta rouvasta tuskin oli enää hyppyihin ja venytyksiin. En odottanut opettajan tekevän itse kaikkia liikkeitä, mutta arvostin Veran omistautumista.

– Sinun kätesi, näin. Saanhan sinutella?

Hätkähdin, Vera oli tullut kohdalleni. Toinen käteni puristi tankoa kuin tähystäjä mastoa merihädässä, toinen tönötti takaviistoon.

– Ajattele, että olet marionetti, jota langat nostavat kevyesti ylöspäin, sormenpäistä lähtien. Älä puserra ja työnnä liikettä, vaan anna lankojen kohottaa sinua. Eräs

opettajani Münchenissä auttoi minua tämän mielikuvan avulla. Kokeilehan.

Seurasin Veraa, hengitin syvään ja kohotin vasemman käteni ja jalkani uudelleen. Keskitin kaikki ajatukseni ranteisiini ja sormiini, kuvittelin niiden olevan aalloissa kevyesti keinoja vesikasveja.

– Juuri noin, tätä minä tarkoitan! Nyt voit irrottaa ja tehdä täyden arabeskin.

Nousin oikean jalkani varpaille ja kohotin vasemman suorana taakse. Päästin oikean käteni irti tangosta ja kohotin sen korkealle ilmaan, vasemman käteni venyitin taakse. Keski-vartaloni täräsi, mutta yritin pitää ryhtini suorana ja uljaana.

– Oikein hyvä, täydellistä, Vera kehui. – Eivätköhän linjaukset ole nyt kunnossa. Tanssimaan tänne on tultu, eikös?

Vilkuilimme Sirkan kanssa toisiamme, Vera nikkasi silmää ja kiskoi neuleen yltään. Klaus hätkähti, kun Vera rullasi hiihtarit alas nilkkoihin ja heitti vaatteet tuolin selkämykselle. Hänellä oli vaatteiden alla täysi tanssivarustus: musta leotardi ja seitinohuet trikoot.

– Klaus, *Esmeraldan* variaatio. Hyvät naiset, tehkää vapaasti perässä.

Klaus alkoi tapailla säveliä, ja Vera nappasi pianon päältä tamburiinin. Hän helisytti soitinta ja liikkui musiikin tahtiin. Vahvatemppoinen romanitanssi alkoi hitailla, syvillä iskuilla ja kiihtyi hiljalleen. Yritimme pysyä Veran hyppyjen ja ojennusten perässä, mutta muistutimme kompastelevia varsoja. Vera ei kuitenkaan soimannut meitä, ja pyörähtelymme alkoi väkisinkin naurattaa. Ensin yksi kurssilainen rohkeni hihittää, sitten toinen. Lopulta hekotimme, loikimme ja törmäilimme ympäri salia. Vera iski tamburiinia yhä kovemmin, hän ojensi sääriään, kohosi ja ylvästeli. Variaatio loppui, ja vetäydyimme hengästyneinä tangon ääreen,

mutta Vera pyysi Klausia jatkamaan soittamista. Klaus oli hämillään, mutta jatkoi *Esmeraldaa* muistuttavan sävelmän muuntelua.

Vera tanssi edelleen, mutta liikkeet eivät olleet enää balettia. Ne olivat purkauksia, räjähdysä, vetäytymisiä ja avautumisia. Tamburiini putosi Veran kädestä, ja hän kii- si parilla hypyllä salin halki, kääpertyi supuksi nurkkaan, aukesi kuin kukka ja ripotteli itsensä kymmeninä terä- lehtinä parketille. En ollut koskaan kokenut mitään vastaa- vaa. Tiesin kyllä Isadora Duncanin ja Stravinskin *Kevät- uhrin*, mutta en ollut nähnyt tällaista modernia tanssia, raivokasta ja alkukantaista. Vera näytti etenevän vaistoensa varassa, mutta tiesi selvästi, mitä teki. Jokainen vetäytyvä ja roikkuva liike oli taidokas, yhtä aikaa väkevä ja painoton, villi ja esteettinen. Lopulta hän teki lattialla täyden spagaa- tin ja painoi päänsä ojennettuun jalkaansa. Klaus ymmärsi, että tämä oli loppuhuipennus. Hän löi pianosta viimeiset tahdit, jotka jäivät kaikumaan saliin. Olimme hiljaa ja katselimme Veran selkärankaa, jonka nikamat nousivat ja laskivat kiivaan hengityksen tahdissa.

Joku alkoi taputtaa. Toinen ja kolmas yhtyivät aplo- deihin, lopulta koko rivi osoitti suosiotaan. Myös Sikke ja minä osoitimme äänekkäästi suosiota. Vain pari vanhempaa naista vilkuili toisiaan tyrmistyneinä.

– Bravo!

– Upeaa neiti Viherlehto, upeaa!

Vera nousi. Hän teki ensin sievän klassisen baletti- niiauksen, sitten syvän kumarruksen.

– Kiitos teille, kiitos, hän hymyili posket punoittaen.

– Varmasti tajusittekin, että tämä ei ollut klassista balettia.

– Minkä teoksen koreografian näimme? kysyi terävä- nenäinen nainen, jolla oli selvästi sulattelemissa kokemassaan.

– Itse asiassa ette minkään. Minä improvisoin, Vera vastasi.

Terävänenän kulmat kohosivat, hän ei ymmärtänyt. Vera kaivoi laukkuaan, otti sieltä pyyhkeen, kuivasi kaulaansa ja selitti:

– Improvisointi tarkoittaa hetkessä elämistä ja ärsykeisiin reagoimista.

– Te siis keksitte kaiken omasta päästänne? nenänainen kysyi ärtyneesti.

– Voihan sen noinkin muotoilla. En kuitenkaan käyttäisi sanaa keksiä, koska silloin liikutaan älyllisellä tasolla. Improvisointi on ajattelun ja älyn tuolla puolen, se pulppuaa alitajunnasta ja kehon primitiivisistä reaktioista.

Kaikki olivat hiljaa ja tuijottivat Veraa. Lopulta nenäkäs päätti hiljaisuuden.

– Entä teemmekö tänään mitään opetussuunnitelmaan kuuluvaa?

– Voi tietenkin, pahoittelut, kun innostuin näin. Siirrytään battementeihin.

Vera antoi Klausille merkin, ja poloneesin tahdit täyttivät salin.

– Saisi jo tämä impressointi loppua, rouva Rydmanin tunteissa on sentään selkeä rakenne. Vai että vaistot ja tunteukset.

Terävänenä vuodatti narkästystään pukuhuoneessa, ja pari hänen ystävätärtään hymisteli solidaarisesti. Keskityin kiinnittämään sukkanauhojani ja leikin, etten kuullut nuriina. Sirkka penkoi laukkuaan, nosti sieltä kirjan ja huokaisi.

– Ei piru, tässä on eräpäivä tänään. Minulla ei todellakaan ole nyt rahaa sakkoihin.

– Pane vipinää kinttuihin, niin ehdit kirjastoon.

- Loukkaannutko, jos menen edeltä? Sirkka huolehti.
- Olet ollut taas koko päivän niin apea ja säikky, etten raaskisi jättää sinua yksin.

Huokaisin.

- Sikke-kulta, minä olen iso tyttö. Mene nyt, ja nähdään kämpillä.

Sirkka pukeutui pikavauhtia, heitti minulle lentosuukon ja kiiruhti ulos pukuhuoneesta. Hänen huolehtimisensa oli välillä ärsyttävää, mutta hyvää Sikke vain tahtoi. Oli totta, että kesällä Kraanissa todistamani murhasarja painoi edelleen mieltäni. Sirkka oli yrittänyt piristää minua ilmoittamalla meidät balettikurssille. Hän taisi kokea syyllisyyttä, koska rouva Rydman oli saanut koko ryhmän jähmetty-mään pelosta jo ensimmäisellä tunnilla. Olimme sopineet Sirkkan kanssa, että sinnittelisimme kurssilla syyskauden, mutta baletti loppuisi meidän osaltamme jouluna.

Lähdin pukuhuoneesta viimeisenä. Klaus huolehti valojen sammuttamisesta, ja yläkerros oli jo pimeä. Astuin hämärään porraskäytävään ja hamuilin valonappia, se ei toiminut. Rapussa oli onneksi suuret ikkunat, ja katulampun valokiila osui portaikkoon.

Olin astumassa ensimmäiselle portaalle, kun minulle tuli kummallinen olo. Aivan kuin alempana porraskäytävässä olisi ollut joku. Vedin jalkani takaisin ja jäin portaikon yläpäähän. Olin oikeassa; joku seiso i kerrosten välisellä tasanteella valokiilan ulkopuolella. Hahmo hengitti hyvin hiljaa ja seiso i liikahtamatta.

Nielaisin, onneksi minulla oli matalakantaiset kengät. Peruutin hiipien nurkkaan ja yritin hengittää yhtä äänettömästi kuin salaperäinen hahmo alapuolellani. Sivultani kuului askelia, en ollutkaan viimeinen lähtijä. Tunnistin

parfyymini. Se oli Vera. Hän oli ilmeisesti niin ajatuksissaan, ettei huomannut minua, vaan käveli ohitseni ja alkoi laskeutua portaita. Minun teki mieli varoittaa häntä, mutta sisäinen ääneni esti. Vera hymisi poloneesia, jonka tahtiin olimme tehneet ojennuksia. Hän tuli välitasanteelle, kuului kahahdus, Vera kiljaisi.

– Hui! Kuka siinä?

Tasanteella seisova hahmo naurahti, hän oli mies. Silmäni alkoivat tottua pimeään, ja erotin Veran selän, mutta en nähnyt toista henkilöä.

– Sähän metka mimmi oot. Nyt ollaan niin viatonta että.

Miehen ääni oli paksu ja tupakan karhentama. Arvioin, että hän oli keski-ikäinen.

– Irti. Päästä tai huudan.

– Niinköhän?

Miehen nahkatakki natisi. Äänistä päätellen hän tarttui Veraan tiukemmin.

– Päästä minut.

Vera yritti kuulostaa tiukalta, mutta hänen äänensä väräsi. Mies naurahti taas, hän selvästi nautti tilanteesta.

– Mä päästän heti ku kerrot, mis jemma on.

– Mitä sinä puhut?

– Oot sä kyl daami, niin buli että.

Takki naurahti taas. Vera kiljaisi, mutta käsi tukahdutti hänen äänensä. Kuulin Veran vaimennetun muminan ja rimpuilun ääniä, lopulta tuli hiljaista. Mies taisi ottaa kätensä Veran suulta, kiivas huuhotus kaikui rapussa.

– Tää on varotus. Eka ja vika. Mä saan sut kyl laulaan.

Raskaat askeleet lompsivat alaspäin. Kurottauduin varovasti eteenpäin, Vera seisoi tasanteella jähmettyneenä. Ovi kolahti alempana. Vera oli vielä hetken paikoillaan ennen

kuin lähti laskeutumaan portaita. Odotin, että ovi sulkeutui toisen kerran. Lopulta astuin portaikkoon sydän pampailun. Ilmassa leijui vahva alkoholin ja aniksen tuoksu, se oli varmasti lähtöisin miehestä. Mitä hän oli halunnut? Vera oli ollut kauhun halvauttama eikä selvästikään tuntenut uhkaajaansa. Laskeuduin kolmanteen kerrokseen. Erään asunnon ovi aukesi varoittamatta ja huudahdin.

– Mitäs neiti täällä pimeässä hiipii?

Se oli Klaus.

– Minä... olen menossa kotiin, mutisin.

– Tulin vain katsomaan rapun valoja, ne eivät taaskaan toimi, Klaus selitti. – Mutta jos saattaisin neidin ensin alakertaan, että ette kaadu hämärässä.

Klaus sytytti taskulampun, lähti laskeutumaan alaspäin ja valaisi tietäni. Hämmästyin hänen ilmestymistään niin paljon, etten saanut sanottua mitään. Lopulta tulimme ala-aulaan. Klaus avasi ulko-oven ja sain puhutuksi.

– Mitä ihmettä te teette täällä? Siis siellä asunnossa?

Erotin miehen kasvot paremmin kadulta kajastavassa valossa. Hänellä oli yllään nuhjuinen kotitakki, ja hän hymyili vaivaantuneesti.

– Katsokaas neiti, kun minä asun täällä. Rouva Rydman on suurisydäminen nainen ja järjesti minulle vuokrayksiön. Hän asuu tässä talossa itsekin.

Olimme hetken hiljaa. Aloin ymmärtää, miksi Klaus antoi rouvan kohdella itseään kuin orjaa. Hän ei uskaltanut sanoa vastaan, koska sekä hänen toimeentulonsa että asuntonsa olivat naisesta riippuvaisia.

– Kiitoksia, kun saatoitte minut, mutisin lopulta.

Mietin pari sekuntia, pitäisikö minun sanoa Klausille Veran ahdistelijasta. Olin jo avaamassa suuni, kun tajusin, miten noloa olisi paljastua salakuuntelijaksi.

– Toivottavasti saatte valot toimimaan. Ja jospa voisitte tarkistaa, että alaovi menee varmasti lukkoon. Minusta tuntuu, että rapussa käy joskus laitapuolen kulkijoita, pyysin.

– Kyllä neiti. Asiattomat oleskelijat ovat ongelma, kun sää alkaa viiletä.

Toivotin hyvät yöt ja astuin ulos, ovi kolahti takanani. Kävelin hitaasti keskustaa kohti, mietin Klausia ja Veraa ahdistellutta humalaista. Klaus ontui toista jalkaansa, ja päättelin hänen olevan veteraani. Helsingin kaduilla pyöri klenkkaavia ja yksikätsisiä miehiä, eikä elämä ollut kohdellut kaikkia hellästi. Osalla heistä oli rasvainen tukka ja likaiset vaatteet, he kaupustelivat harjoja ja mölisivät humalassa puistonpenkeillä. Juopot herättivät minussa sääliä ja inhoa. En voinut mitään sille, että lian ja virtsan haju etoivat minua, ja joskus miehet huutelivat hävyttömyyksiä naisten perään. Ehkä rapussa seissyt mies oli yksi heistä. Hän oli ollut tukevasti juovuksissa, ja minun oli vaikea uskoa, että Vera tuntisi ketään hänen kaltaistaan.

Ajatukseni keskeytyi, kun ohikulkija tönäisi minua ja säikähdin. Huudahdin tarpeettoman kovaa, päät kääntyivät, sydämeni hakkasi. Mitä minä taas noin? Vahinkohan se vain, ei mitään hätää... Pienikin rasahdus sai minut nykyään valppaaksi. Se oli naurettavaa, en ollut ennen ollut tällainen. Suoristin itseni ja jatkoin matkaani pää pystyssä. Bulevardi tuntui silti yhtäkkiä vieraalta ja turvattomalta. Luotsikadun boksimme oli kävelymatkan päässä, mutta ei tuntunut hyvältä kulkea yksin pimeillä kaduilla. Syysmyrskyt olivat riisuneet kadun lehmukset lehdistä, ja illan synkkyys korostui tummia puunrunkoja vasten. Yleensä nautin lokakuun kirpeydestä, mutta tässä syksyissä oli jotain uhkaavaa ja vierasta, eikä rappukäytävän mies helpottanut levottomuuttani.

**MYSTINEN
SEURAPIIRIKAUNOTAR KUOLEE
KESKEN TANSSIESITYKSEN
KAIVOPUISTOSSA.**

Aku Lagerlundin psykologista silmää tarvitaan taas, kun hänen baletinopettajansa kuolema ei ota selvitäkseen.

Eletään 1950-luvun loppua marraskuisen Helsingin hämyisillä kaduilla ja Kaivopuiston kartanomiljöössä. Takaisin opintojen pariin palanneen Aleksandra ”Aku” Lagerlundin ystävä Sirkka haluaa piristää edellisen kesän murhista järkyttynyttä ystäväänsä, ja tytöt aloittavat aikuisbaletin. Aku tulee kuitenkin tempaistuksi keskelle rikosmysteeriä, kun heidän baletinopettajansa, salaperäinen kosmopoliitti Vera Vihlerlehto kuolee kesken tanssiesityksen. Kätkeytyykö Veran elegantin ulkoisuuden taakse jotain synkkää, joka koitui hänen tuhkoseksi?

Murha saattaa Akun uudelleen yhteen Keskusrikospoliisin komisarion Kari Holman kanssa. Alkaa tiheätunnelmainen matka, joka johdattaa kaksikon pääkaupungin alamaailmaan ja yläluokan salaisuuksien äärelle.

84.2

ISBN 978-952-850-718-5

9 789528 507185

DOCENDO

DOCENDO.FI